

ประกาศสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
เรื่อง เกณฑ์การคัดเลือกบุคคลเพื่อรับรางวัล “นาคราช” งานเชิดชูเกียรติศิลปินพื้นบ้านอีสานและ
ผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม ประจำปี พ.ศ. 2562

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้มีการคัดเลือกบุคคลและกลุ่มบุคคล ผู้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ในระดับภาคและระดับชาติ เพื่อรับรางวัล “นาคราช” เชิดชูเกียรติเป็นศิลปินพื้นบ้านอีสาน และ ผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม ประจำปี พ.ศ. 2562 เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1. หลักเกณฑ์การคัดเลือกศิลปินพื้นบ้านอีสาน

1.1 หลักเกณฑ์การคัดเลือกศิลปินพื้นบ้านอีสาน ประกอบด้วย

เกณฑ์ที่ 1. คุณสมบัติของศิลปินพื้นบ้านอีสาน มี 6 ประการ ได้แก่

1. เป็นผู้มีสัญชาติไทยมีภูมิลำเนาหรือเคยอาศัยอยู่ในภาคอีสาน
2. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ และมีผลงานเป็นที่ยอมรับในวงการศิลปะสาขานั้นๆ
3. เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานและพัฒนางานด้านศิลปะสาขานั้นๆ
4. เป็นผู้สืบทอด ถ่ายทอดหรือเป็นต้นแบบศิลปะสาขานั้นๆ
5. เป็นผู้มีความดี จริยธรรม และไม่อยู่ระหว่างการถูกดำเนินคดีทางอาญา
6. เป็นผู้มีผลงานที่ยังประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

เกณฑ์ที่ 2. คุณค่ามาตรฐานผลงานของศิลปินพื้นบ้านอีสาน

ผลงานต้องสื่อให้เห็นถึงคุณค่าในความคิด ความงาม คุณค่าทางอารมณ์ สะท้อนความเป็นธรรมชาติ หรือสถานภาพทางสังคม และวัฒนธรรมแห่งยุคสมัย ค่านิยม จริยธรรม เอกลักษณ์ของท้องถิ่น และเอกลักษณ์ของชาติ ผลงานสร้างสรรค์มีเอกลักษณ์เฉพาะตนและไม่ลอกเลียนแบบจากผู้อื่น

เกณฑ์ที่ 3. การเผยแพร่และยอมรับคุณค่าผลงานของศิลปินพื้นบ้านอีสาน

ประกอบด้วย ผลงานที่ได้รับการจัดแสดงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง มีหลักฐานอ้างอิง โดยเป็นผลงานที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิด พัฒนาการทางงานศิลปะอย่างเด่นชัด ผลงานได้รับรางวัลหรือเกียรติคุณระดับท้องถิ่น ระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ ซึ่งมีกระบวนการพิจารณาเป็นมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ

1.2 ประเภทศิลปินพื้นบ้านอีสาน ประกอบด้วย 7 สาขา ดังนี้

1. สาขาจิตรกรรม
2. สาขาประติมากรรม
3. สาขาสถาปัตยกรรม
4. สาขาดนตรี-นาฏกรรม
5. สาขาภาษาและวรรณกรรม
6. สาขาศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน
7. สาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3 ความหมายและขอบเขตของสาขาต่าง ๆ

1. สาขาจิตรกรรม	หมายถึง	ผู้มีผลงานทางด้านการวาดภาพ เช่น จิตรกรรมฝาผนัง จิตรกรรมร่วมสมัย ภาพพิมพ์ งานสื่อผสม เป็นต้น
2. สาขาประติมากรรม	หมายถึง	ผู้มีผลงานทางด้านการปั้นและแกะสลัก เช่น ช่างปั้น ช่างแกะสลักหิน แกะสลักไม้ ช่างหลอมหล่อโลหะ เป็นต้น
3. สาขาสถาปัตยกรรม	หมายถึง	ผู้มีผลงานด้านการออกแบบหรือก่อสร้าง เช่น ช่างทำโบสถ์หรือช่างก่อสร้างศาสนสถานอื่น ๆ เป็นต้น
4. สาขาดนตรี-นาฏกรรม	หมายถึง	ผู้มีผลงานด้านการแสดง เช่น ดนตรีพื้นบ้านอีสาน หมอลำ หมอแคน กันตรึม เพลงโคราช และการฟ้อนรำ เป็นต้น
5. สาขาภาษาและวรรณกรรม	หมายถึง	ผู้มีผลงานด้านการประพันธ์ เช่น นักแต่งเพลง นักเขียนนิยาย นิทานพื้นบ้าน และเอกสารทางศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น
6. สาขาศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน	หมายถึง	ผู้มีผลงานด้านหัตถกรรม เช่น ช่างทองเหลือง ช่างจักสาน ช่างทอผ้า ช่างทำเครื่องดนตรี ช่างปั้นหม้อ ช่างแทงหยวก งานเครื่องสด เป็นต้น
7. สาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	หมายถึง	ผู้มีผลงานที่แสดงออกถึงความรู้ความสามารถ และมีเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างจากสาขาที่กำหนดไว้แล้ว

2. หลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม

2.1 หลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม

1. เป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีสัญชาติไทยและมีภูมิลำเนาหรือเคยอาศัยอยู่ในภาคอีสาน
2. เป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้นุรักษ์ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน
3. เป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้สนับสนุนในการสืบทอด ถ่ายทอดทางด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนและท้องถิ่น
4. เป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม
5. เป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้ทำคุณประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

2.2 ผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย 8 สาขา ดังนี้

1. สาขาเกษตรกรรม
2. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
3. สาขาการแพทย์แผนไทย
4. สาขานิเวศน์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
5. สาขาศาสนาและประเพณี
6. สาขาอาหารและโภชนาการ
7. สาขาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
8. สาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.3 ความหมายและขอบเขตของสาขาต่าง ๆ

1. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ภูมิปัญญาในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม สามารถพึ่งพาตนเองในสภาวการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาการเกษตร การแก้ปัญหาด้านการผลิต ด้านการตลาด เช่น การแก้ไขโรคและแมลง การรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร เป็นต้น
2. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

3. สาขากาพย์แพทย์แผนไทย หมายถึง ภูมิปัญญาในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของ
คนในชุมชน โดยเน้นองค์ความรู้ให้ชุมชนสามารถ
พึ่งตนเองทางสุขภาพและอนามัยได้
4. สาขานิเวศน์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ พัฒนาและใช้ประโยชน์
จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่าง
สมดุลและยั่งยืน
5. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ภูมิปัญญาในการประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอน
ทางศาสนา ความเชื่อ และประเพณีดั้งเดิมที่มีค่าให้มี
ความเหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติ
6. สาขาอาหารและโภชนาการ หมายถึง ภูมิปัญญาในการประกอบการด้านอาหารและ
โภชนาการ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประยุกต์ใช้ได้
อย่างเหมาะสม อันเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพตามหลัก
โภชนาการที่ดี ทั้งยังแสดงถึงภูมิปัญญาบูรณาการตาม
สมัยนิยมได้
7. สาขากาพย์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการจัดการ การท่องเที่ยวทาง
วัฒนธรรมที่มีคุณค่าทาง ศิลปะและขนบธรรมเนียม
ประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและถ่ายทอดเป็นมรดก
สืบทอดกันมาแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ประกอบด้วย
งานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน การแสดง
ศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ภาษา
ชนเผ่า เป็นต้น
8. สาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง หมายถึง สาขาที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ ความสามารถในการ
สร้างสรรค์ผลงานทางด้านงานวัฒนธรรมเป็นหลัก ที่
แตกต่างจากสาขาที่ได้กำหนดไว้แล้ว

3. ผู้มีสิทธิเสนอชื่อศิลปินพื้นบ้านอีสาน และผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม

หน่วยงานราชการ องค์กร และบุคคลทั่วไป ยกเว้นคณะกรรมการคัดเลือกและบุคลากรสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

จึงประกาศมาให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ 13 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2562

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม หงษ์สุวรรณ)
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม